



**SZOCIONET DÉL-DUNÁNTÚLI REGIONÁLIS
MÓDSZERTANI HUMÁN SZOLGÁLTATÓ KÖZPONT
MÓDSZERTANI CSOPORT**

7400 Kaposvár, Szent Imre u. 14.

☒7401 Kaposvár, Pf.:150

☎82/512-157 FAX:82/512-158

E-MAIL: szocionetddrmhszk@cssk.hu

WEB: www.cssk.hu

IKT. SZ: 604-1-025/III/2011.

ÜGYI: Erdős Zsuzsanna

TÁRGY: Tájékoztató
szolgáltatásokat érintő
jogszabályváltozásokról 2011.
július

**Tájékoztató
szolgáltatásokat érintő jogszabályváltozásokról
2011. július**

2011. évi CVI törvény a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról

Megjelent: Magyar Közlöny 2011/85. (VII.19.) <http://www.magyarokozlony.hu/pdf/9826>

Hatályos: 2011.07.27., 2011.09.01., 2012.01.01.

A közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló **2011. évi CVI. törvény** több ponton módosította a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényt (továbbiakban: Szt.) és a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényt (továbbiakban: Gyvt.).

A szolgáltatásokat érintő módosítások az alábbi területek érintik:

I. A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény módosítása

1. *A TAJ alapú nyilvántartás szabályainak pontosítása*
2. *Nyilvántartás szabályainak pontosítása*
3. *Kapacitásszabályozás bevezetése új szolgáltatások, férőhelyek létesítése és az ellátotti létszám növelése esetén*
4. *A megállapodás kötelező tartalmi elemeinek bővítése*
5. *Az önkéntes térítési díj-fizetési lehetőség körének bővítése*
6. *Az utcai szociális munka állami finanszírozási körbe vonása*

II. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény módosítása

1. *A krízisközpontok integrálása a családok átmeneti otthonának intézményébe, és a krízisközponti férőhelyek pályázati úton való finanszírozása*
2. *A módszertani intézményekre vonatkozó szabályozás módosítása a gyermekjóléti alapellátások vonatkozásában*
3. *TAJ alapú nyilvántartás bevezetése a gyermekjóléti alapellátások, gyermekvédelmi szakellátások esetében*
4. *Kapacitásszabályozás bevezetése új szolgáltatások, férőhelyek létesítése esetén*

Az Szt. és Gyvt. módosítás az egyes egészségügyi és szociális tárgyú törvények módosításáról 2011. évi CVI. törvény kihirdetését követő nyolcadik napon, azaz **2011. július 27-én lép hatályba**, kivételt képez ez alól a kapacitásszabályozásra, valamint a központi finanszírozású szolgáltatásokra vonatkozó rendelkezés, amely **2012. január 1-jén** lép hatályba.

I. A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény módosítása

A TAJ alapú nyilvántartás szabályainak pontosítása

A Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal feladata egy olyan nyilvántartás vezetése, amely az ellátottak Társadalombiztosítási Azonosító Jelén alapul annak érdekében, hogy a szolgáltatások igénybevétele és finanszírozása egy országos szintű, egységes rendszerben nyomon követhető legyen. A módosítás a tevékenységadminisztrációhoz, illetve a szociális számla bevezetéséhez igazodó nyilvántartási rendszer hosszabb távú átalakításának első lépése, mely alapján a szolgáltatásokat nyújtók az Szt. 20/C. §-ában meghatározott adatokat egy központi nyilvántartási rendszerbe is bejelentik. E kötelezettség részletes feltételeit végrehajtási rendelet fogja tartalmazni.

A személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatások igénybe vevőiről vezetendő nyilvántartás hatályos szabályozása a jegyző által vezetett nyilvántartás egyes adataira hivatkozott vissza. 2011. január 1-jétől azonban új rendelkezések léptek hatályba a szociális szolgáltatások nyilvántartási rendszerére vonatkozólag. A törvénymódosítás nyomán ezekhez az új szabályokhoz igazodva módosult a nyilvántartásban rögzítendő adatok köre.

Törvényi szinten szükséges annak rögzítése, hogy mely szolgáltatások esetén nem kell adatot felvenni a TAJ alapú nyilvántartásba. A törvénymódosítás ezen szolgáltatási kört az Szt. 20. §-a szerinti nyilvántartás vezetése alól mentesülő szolgáltatásokkal összhangban szabályozza. Ennek alapján a TAJ alapú nyilvántartásba való adatszolgáltatás kötelezettsége alól is mentesül a családsegítés, amennyiben a külön jogszabályban meghatározott szakmai tevékenység az első interjú kapcsán tett intézkedéssel lezárható; a falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, a népkonyha, a szenvedélybetegek alacsonyküszöbű ellátása és az utcai szociális munka.

Amennyiben családsegítés, nappali melegedő vagy éjjeli menedékhely igénybe vevője Társadalombiztosítási Azonosító Jellel nem rendelkezik, ennek hiányát kell rögzíteni a TAJ alapú nyilvántartásban, de a többi adatot ilyen esetben is fel kell venni a nyilvántartásba.

(módosult: Szt. 20/C. §, Szt. 132. § (1) bekezdés j) pontja)

A nyilvántartás szabályainak pontosítása

A szociális szolgáltatások igénylőiről és igénybevevőiről vezetett nyilvántartásban nem szükséges és szakmailag nem is indokolt a kérelmező törvényes képviselőjére, továbbá megnevezett hozzátartozójára vonatkozóan a természetes személyazonosító adatok teljes körének rögzítése, ezért a törvénymódosítás ezen személyek vonatkozásában szűkíti a nyilvántartási kötelezettséget a név, születési név, a telefonszám, továbbá a lakó- és tartózkodási hely vagy értesítési cím adatokra.

A törvénymódosítás továbbá megteremti az összhangot a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások igénybevételéről szóló 9/1999. (XI. 24.) SzCsM rendelettel. Mivel a rendelet szerint pszichiátriai, illetve szenvedélybetegek közösségi ellátása esetén nem kell előgondozást lefolytatni, nem is lehet az előgondozásra vonatkozó adatokat nyilvántartani. Ezért a törvényjavaslat szerint közösségi ellátások esetében sem kell az előgondozás időpontját nyilvántartani.

(módosult: Szt. 20. § (2) bekezdés e) pont, (5) bekezdés c) pont, Szt. 132. § (1) bekezdés j) pontja)

Kapacitákszabályozás bevezetése új szolgáltatások, férőhelyek létesítése és az ellátotti létszám növelése esetén

A személyes gondoskodást nyújtó új szolgáltatók, intézmények létesítése, már működő intézmények férőhelyeinek bővítése, illetve egyes szolgáltatások ellátotti létszámának növelése esetére bevezetett kapacitákszabályozás indoka a ténylegesen felmerülő szükségletekre reagáló

szolgáltatás-szervezés biztosítása, az arányos területi eloszlás érvényesítése, továbbá a normatív állami támogatás felhasználásának racionalizálása.

2012. január 1-jét követően új szolgáltatók, intézmények létesítése, már működő intézmények férőhelyeinek bővítése, illetve az ellátotti létszám növelése esetén a működési engedély megszerzése nem az egyetlen feltétele lesz a normatív állami támogatásra való jogosultságnak: a létrehozott új szolgáltatók, intézmények, valamint új férőhelyek és ellátottak vonatkozásában a törvényjavaslat bevezeti a normatív állami finanszírozásra való jogosultság többletfeltételeként a befogadás intézményét. (2012.01.01.-től kiegészül az Szt. 58/A. § egy (2) és (2a) bekezdéssel)

A befogadási eljárásban a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatalban e célra létrejövő bizottság dönt a fenntartó kérelméről, mérlegelve, hogy az adott szolgáltató, intézmény vagy férőhely létrehozása, ellátotti létszám növelése az ellátási területen felmerülő igényekre tekintettel valóban indokolt-e. A befogadási eljárás alól kivételt képeznek a pályázati úton finanszírozott szociális szolgáltatások. A befogadás részletszabályai és a befogadási kötelezettség alóli mentesülés esetei végrehajtási rendeleti szinten kerülnek meghatározásra.

(kiegészül az Szt. 132. § (1) bekezdése egy új w) ponttal)

A megállapodás kötelező tartalmi elemeinek bővítése

A személyes gondoskodás igénybevételekor megkötött megállapodásban a módosítást követően fel kell tüntetni az igénybe vevő természetes személyazonosító adatait, melyeket eddig csak az igénybe vevőkről felvett nyilvántartás tartalmazta. A szolgáltatások pénzügyi ellenőrzése során, a megállapodások hiányos adattartalmára tekintettel azonban szükséges volt, hogy az ellenőrzést végző hatóságok a nyilvántartásokat is átnézzék ahhoz, hogy a szolgáltatást igénybe vevő személye kétséget kizáróan beazonosítható legyen. Ezt az ellenőrzést nehezítő, mind az ellenőrző szerv, mind az ellenőrzött munkaterhét növelő körülményt számolja fel a módosítás.

A pénzügyi hatósági ellenőrzés megkönnyítése és hatékonyabbá tétele érdekében az törvénymódosítás kibővíti a szociális szolgáltatások igénybevételekor kötendő megállapodás tartalmi elemeinek körét az igénybe vevő természetes személyazonosító adataival.

(kiegészül az Szt. 94/C. § (3) bekezdés egy új g) ponttal)

Azaz a megállapodásnak tartalmaznia kell az alábbiakat:

„a) az ellátás kezdetének időpontját,

b) az intézményi ellátás időtartamát (a határozott vagy határozatlan időtartam megjelölését),

c) az igénybevevő számára nyújtott szolgáltatások tartalmát,

d) a személyi térítési díj megállapítására, fizetésére vonatkozó szabályokat, amennyiben az ellátás térítésidő-fizetési kötelezettséggel jár,

e) egyszeri hozzájárulás megfizetésének kötelezettsége esetén a hozzájárulás összegét, továbbá az annak beszámítására, teljes vagy részleges visszafizetésére vonatkozó szabályokat,

f) az ellátás megszüntetésének módjait

g) az igénybe vevő természetes személyazonosító adatait.”

Az önkéntes térítési díj-fizetési lehetőség körének bővítése

Önkéntes fizetést a jövőben nem csak az vállalhat, aki a teljes intézményi térítési díjjal azonos összegű személyi térítési díjat tud fizetni, hanem az ún. „részösszegű önkéntes fizetés”-re is lehetőség van, ha a teljes intézményi térítési díjat nem is, de a személyi térítési díjnál többet tud fizetni a kötelezett. A törvénymódosítás megteremti annak jogszabályi lehetőségét, hogy ha az ellátott vagy más személy – főleg hozzátartozó – anyagi körülményei megengedik, akkor önként vállalhassa a részére megállapított személyi térítési díjnál magasabb összeg megfizetését abban az esetben is, ha a megfizetni kívánt összeg nem éri el a teljes intézményi térítési díjat. Ilyen esetben azonban a jövedelemvizsgálat alóli mentesítés visszaélésre adhat okot, ezért a jövedelemvizsgálatot el kell végezni.

Az önkéntes fizetési lehetőség körének kiszélesítése azért indokolt, mert a tapasztalatok szerint sok hozzátartozó vállalna fizetést anyagi körülményeihez mérten, és ezzel az intézmény bevételei is növekedhetnének. Mindemellett biztosítottá válik az a törvényes lehetőség is, hogy az ellátott a jelentősnek nem minősülő pénzvagyonából is tudjon fizetni. Ha pedig rendelkezik terhelhető jelentős ingatlanvagyonnal, akkor az önkéntes fizetéssel csökkentheti ingatlanának jelzálogterhelését.

Az intézményi térítési díj vagy egy részének önkéntes megfizetése feltételezi, hogy az ellátott költőpénzéről maga vagy a hozzátartozója gondoskodik, figyelemmel a saját fogyasztási szükségleteire és a megmaradó jövedelem nagyságára. Erre tekintettel a törvényt módosítás szerint a költőpénzre irányadó rendelkezés nem alkalmazandó sem önkéntes vállalás, sem önkéntes részvállalás esetén.

(Módosul: Szt. 117/B. §)

Az utcai szociális munka állami finanszírozási körbe vonása

Az utcai szociális munka normatív finanszírozása eredményeképpen a szolgálatok száma országsszerte kimagaslóan megugrott. A szolgálatok pályázati úton történő támogatásával lehetőség nyílik arra, hogy csak a megfelelő szakmai színvonalon működők kapjanak támogatást. Ennél fogva a szolgáltatás kerül a középpontba, és jobban lehet a tényleges szükségletekre reagálni. Emellett eredményességre, hatékonyságra és gazdaságosságra ösztönöz. A pályázati rendszerben a jelenleginél magasabb éves támogatásban részesülhetnek a szolgálatok, és a nyújtott szolgáltatás színvonalának megfelelően differenciálható a támogatási összeg. Másrészt kiküszöbölhető, hogy ellátatlan területek maradjanak országosan, illetve a jelenleg párhuzamosan ellátott területek racionalizálhatóak.

2009-től a támogató szolgáltatás és a közösségi ellátások, 2010-től a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás finanszírozása három éves szerződés keretében valósul meg. 2012. január 1-jétől e három alapszolgáltatás mellett az utcai szociális munka finanszírozására is pályázati úton fog sor kerülni. A módosítás 2011. július 1-jei hatálybalépése biztosítja a fenntartók számára a megfelelő felkészülési időt, és megteremti a jogalapot a pályázattal 2011. II. félévében történő lebonyolításához.

Ezzel egyidejűleg, de 2012. január 1-jei hatálybalépéssel kikerül a kötelező önkormányzati feladatok közül az utcai szociális munka biztosítása.

(Módosul: Szt. 131/A. § első mondata, Szt. 132. § (1) bekezdés p) pontja, 2012.01.01.-én hatályát az Szt. 86. § (2) bekezdés e) pontja)

II. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény módosítása

A krízisközpontok integrálása a családok átmeneti otthonának intézményébe, és a krízisközponti férőhelyek pályázati úton való finanszírozása

Krízisellátási tevékenység a jelenlegi formában 2005 óta folyik Magyarországon. Az ötéves kísérleti program 2010-ben véget ért. A krízisellátás zavartalan működésének biztosítása érdekében feltétlenül szükséges a tevékenység jogszabályban történő szabályozása.

A hozzátartozók közötti erőszak áldozatai speciális célcsoportot képeznek, speciális ellátást igényelnek, krízis-specifikus szolgáltatás igénybevételére szorulnak. A kialakult krízishelyzet a hagyományos támogató rendszerek együttműködésével sem kezelhető azonnal helyi szinten. A krízishelyzet megszüntetését komplex, maximum 8 hetes, szükség szerinti teljes körű ellátás

biztosíthatja, amely az alapvető fiziológiai szükségletek ellátásának garantálásán túl szakemberek bevonását is lehetővé teszi. A szakemberek segítségével elvégezhető a krízishelyzetet előidéző tényezők pontos és részletes feltárása, az érintettek többszintű segítése, támogatása. A kríziskezelő központok a szociális munka eszközeivel képviselik a bántalmazottak érdekeit, családgondozást végeznek, együttműködnek a jelzőrendszer tagjaival és más, a bántalmazás során érintett intézményekkel, szervezetekkel. Ez a fajta ellátás az eddigi tapasztalatok szerint egy nagyon intenzív, sok költséggel járó gondozási folyamat, ehhez külön kiemelt finanszírozás szükséges.

A félutas-kiléptető rendszer legfeljebb 5 év időtartamra lakhatást biztosít a bántalmazott számára, mely időtartam alatt az életvezetéséhez szükség szerinti segítséget vehet igénybe. A bántalmazottak három követelmény együttes fennállása esetén vehetik igénybe a szolgáltatást: bejelentett munkahely, részvétel az előtakarékosági programban és részvétel a társadalmi reintegrációt segítő programban. A félutas házak léte azért kiemelkedően fontos, mert a rövid távra nyújtott krízisellátás mellett, hosszú távú megoldást nyújt a bántalmazottaknak, és segítséget ahhoz, hogy a társadalomba reintegrálódva, ne kerüljenek vissza újra a krízisellátásba.

A törvénymódosítás az eddig kísérleti programként működő, a hozzátartozók közötti erőszak miatt krízishelyzetbe került bántalmazott családokat segítő krízisközpontok férőhelyeit beemeli a Gyvt. családok átmeneti otthonára vonatkozó rendelkezései közé, és bevonja a pályázati úton finanszírozott ellátások körébe. A krízisellátás zavartalan működésének biztosítása érdekében feltétlenül szükséges a tevékenység jogszabályban történő szabályozása.

A finanszírozás részletszabályai végrehajtási rendeleti szinten kerülnek meghatározásra.

(Kiegészül a Gyvt. 51. § új (4)-(9) bekezdésekkel, kiegészül a Gyvt. egy új 159. §-sal., továbbá kiegészül a Gyvt. 162. § (1) bekezdése egy új w) ponttal, módosul a Gyvt. 162. § (2) bekezdés a) pontja)

A módszertani intézményekre vonatkozó szabályozás módosítása a gyermekjóléti alapellátások vonatkozásában

A gyermekjóléti alapellátások közül a családi napközi, a házi gyermekfelügyelet, az alternatív napközbeni ellátás (Gyvt. 41. § (4) bekezdés), a helyettes szülő, valamint a gyermekek átmeneti otthona esetében a módszertani feladatok ellátása a gyakorlatban eddig nem működött megfelelően. Egyes alapellátások esetében más típusú alapellátást nyújtó szolgáltatók látták el a módszertani feladatokat, más esetben pedig nem is volt módszertani feladatok ellátására kijelölt szolgáltató. Az egységes módszertani szemlélet és a magas szakmai színvonalú feladatellátás biztosítása érdekében szükséges a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet kijelölése országos hatáskörrel a módszertani feladatok ellátására, amely az egyes módszertani feladatokat az adott szolgáltatók, intézmények dolgozói közül kiválasztott szakértők bevonásával megfelelően képes biztosítani. A gyermekvédelmi szakellátások közül a speciális és a különleges gyermekotthoni ellátással összefüggő módszertani feladatok ellátását szakmai szempontból szintén indokolt a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézethez telepíteni.

(Kiegészül a Gyvt. 96. § egy új (8a) bekezdéssel)

TAJ alapú nyilvántartás bevezetése a gyermekjóléti alapellátások, gyermekvédelmi szakellátások esetében

A már hivatkozott Szt. 20/C. §-a a szociális alap- és szakosított ellátások esetén előírja a TAJ alapú nyilvántartás vezetését. Annak érdekében, hogy a gyermekjóléti alapellátások és a gyermekvédelmi szakellátások vonatkozásában is rendelkezésre álljon egy, a szolgáltatások igénybevétele és finanszírozása szempontjából releváns, naprakész, országosan egységes információs bázis, a törvénymódosítás bevezeti a TAJ alapú nyilvántartást ezen ellátások vonatkozásában is, az Szt.-vel megegyező adattartalommal. Ehhez kapcsolódóan a

törvénymódosítás megadja a felhatalmazást az adatkérésre a nyilvántartást vezető szerv számára az adatkezelés céljának meghatározásával.

A központi nyilvántartási rendszerbe való jelentési kötelezettség részletes szabályai végrehajtási rendeleti szinten kerülnek rendezésre.

Az Szt.-beli szabályozáshoz hasonlóan itt is meghatározza a törvényjavaslat, hogy mely szolgáltatások esetén nem kell adatot felvenni a TAJ nyilvántartásba: az alternatív napközbeni ellátás (Gyvt. 41. § (4) bekezdés) és házi gyermekfelügyelet mentesül a TAJ alapú nyilvántartásba való adatszolgáltatás kötelezettsége alól. Továbbá szakmai szempontból indokolt a mentesítés a gyermekjóléti szolgálat esetén, amennyiben a külön jogszabályban meghatározott szakmai tevékenység az első interjú kapcsán tett intézkedéssel lezárható; valamint a gyermekjóléti központ speciális szolgáltatásai közül az utcai és lakótelepi szociális munka, a kórházi szociális munka és a készenléti szolgálat esetén.

(Kiegészül a Gyvt. 139. § új (2)-(5) bekezdéssel, módosul a Gyvt. 162. § (1) bekezdés o) pontja)

Kapacitásszabályozás bevezetése új szolgáltatások, férőhelyek létesítése esetén

Az Szt. módosításához hasonló tartalommal és indokkal a gyermekjóléti, gyermekvédelmi ágazatban is bevezetésre kerül a kapacitásszabályozás új szolgáltatók, intézmények létesítése, és már működő intézmények férőhelyeinek bővítése esetére.

A módosítás a gyermekjóléti, gyermekvédelmi területen is bevezeti a kapacitásszabályozást: 2012. január 1-jét követően új szolgáltatók, intézmények létesítése, illetve már működő intézmények férőhelyeinek bővítése esetén a normatív állami finanszírozásra való jogosultság többletfeltétele lesz a befogadás. A befogadási eljárásban a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatalban e célra létrejövő bizottság dönt a fenntartó kérelméről, mérlegelve, hogy az adott szolgáltató, intézmény, illetve férőhely létrehozása az ellátási területen felmerülő igényekre tekintettel valóban indokolt-e. A befogadás részletszabályai és a befogadási kötelezettség alóli mentesülés esetei végrehajtási rendeleti szinten kerülnek meghatározásra.

(2012.01.01.-től kiegészül a Gyvt. 145. § új (2), (2a) bekezdéssel, továbbá kiegészül a Gyvt. 162. § (1) bekezdése egy új w) ponttal)

A Tájékoztató a jogszabályi szöveget nem helyettesíti, a leírtak a SzocioNet Dél-Dunántúli Regionális Módszertani Humán Szolgáltató Központ Módszertani Csoportjának szakmai álláspontját tükrözik, mely esetleges jogvita esetén az eljáró hatóságot nem köti, állásfoglalásnak nem minősül.

Kaposvár, 2011. július 21.



(:Szabó János:)

igazgató